

Evaluatie Laborijn

De integrale benadering

De wetgever heeft met ingang van 1 januari 2015 het oogmerk gehad dat gemeenten komen tot een integrale aanpak. Om die reden zijn veel zware taken overgeheveld naar de gemeenten. Die moeten komen tot een samenhangend beleid.

Geconstateerd moet worden dat daar door Laborijn veel te weinig invulling aan wordt gegeven. Dit gebeurt vaak met het argument: wij hebben helemaal niets te maken met de andere taken van gemeenten. Die taken zijn immers niet aan ons overgedragen (schuldhulpverlening, Wmo, persoonlijke begeleiding, Jeugdwet e.d.). Als iemand door het stoppen van de uitkering uit het huis gezet wordt is dat niet onze zorg.

Dit handelen in strijd met de bedoeling van de wetgever is absoluut ongewenst.

De VNG wil de richting van een samenhangend beleid op. Stimulansz heeft zelfs een modelverordening in deze zin ontwikkeld. Veel gemeenten geven actief uitvoering aan dit samenhangend beleid.

Geen oog voor de kwetsbaren

De groep die nu in de Participatiewet zit bestaat voor belangrijk deel uit kwetsbare personen. Dit heeft een aantal componenten:

- laag ontwikkeld
- beperkte taalvaardigheid
- forse psychische c.q. psychosociale vaardigheden

Het zijn voor een belangrijk deel mensen die niet mee kunnen komen in een samenleving die steeds meer gericht is op:

- zelfredzaamheid
- goede sociale vaardigheden
- een goed vermogen om met papieren, computerbestanden, ingewikkelde regelgeving te kunnen omgaan.

Een cruciale taak van consulents en medewerkers van gemeenten is daarom dat zij goed kunnen omgaan met mensen die op enigerlei vlak een beperking hebben. Dat betekent: anticiperen, actief behulpzaam zijn, navragen of gestelde vragen duidelijk zijn e.d.

Daar mislukt het veelvuldig als het gaat om Laborijn. Als iets niet helemaal op orde is bij een klant wordt het probleem niet afgebakend tot dat deel. Laborijn maakt het probleem groter door aanvragen volledig buiten behandeling te stellen (maanden lang geen uitkering), te laat of te weinig te bevoorschotten, te schorsen of de uitkering in te trekken wegens problemen die oplosbaar zijn, misverstanden e.d. (een bankrekening die heel oud is, een bankafschrift dat ontbreekt, een rekening van de kinderen waar niets mee gebeurt).

Als een uitkeringsgerechtigde een spaarrekening van de kinderen niet heeft gemeld kan dit leiden tot een terugvordering, waarbij de uitkering verder gewoon wordt betaald. Ook kan de gemeente kritisch nagaan of het gevraagde van belang is voor de uitkering.

Oplossingsgericht

Drie keer buiten behandelingstellen is niet oplossingsgericht, als later blijkt dat toch gewoon kan/moet worden toegekend.

De inventarisatie zou moeten zijn: wat ontbreekt aan stukken, uitleg aan de klant, nagaan hoe deze aan de stukken kan komen (bankrekeningen) en daarbij behulpzaam zijn.

Een positieve grondhouding is cruciaal. De klant is niet de vijand. Veel te vaak zijn uitkeringsgerechtigden doodsbang voor medewerkers van Laborijn. Deze angstcultuur is zeer ongezond en werkt ziekmakend.

De diverse instanties

In de aanvraagfase gebeurt veel communicatie schriftelijk zonder persoonlijk contact en rustige open uitleg.

In bezwaar wordt bijna nooit van mediation gebruik gemaakt. Vroeger nog wel eens.

Ambtelijk horen werkt in veel gemeenten prima en wordt niet ingezet.

De adviescommissie is niet echt een onderdeel in een pragmatische geschillenbeslechting.

In beroep worden de oude standpunten opnieuw ingenomen totdat de rechter aangeeft dat bewogen moet worden. Maar dan is de zaak 2 jaar verder. Dat had ook 1 ½ jaar eerder kunnen gebeuren.

Finale geschillenbeslechting

De gerechten willen dat gemeenten zich houden aan finale geschillenbeslechting: pragmatisch, behulpzaam, in een open sfeer en doelgericht. Die ontbreekt vaak in de angstcultuur die Laborijn oproept. Een aantal consulenten zijn daarbij berucht.

Laborijn werkt sterk af van de meeste andere gemeenten

Laborijn heeft een slechte naam. Wezenlijk anders dan vroeger het ISWI, de gemeente Oude IJsselstreek of de gemeente Doetinchem.

Een oplossingsgerichte instelling werkt veel goedkoper

De handelwijze van Laborijn is extreem kostbaar en leidt tot het nodeloos inzetten van overbodige formatie.

Uiteindelijk gaat het om werk of een psychisch gezond bestaan

De gemeente heeft een belangrijke taak als het gaat om een positieve gerichtheid op het vinden van werk of scholing; op een psychisch gezond bestaan; op welzijn voor de kinderen en mensen met een beperking.

De lijn van Laborijn lijkt vooral demotiverend.

Het gaat om gemeenschapsgeld

Laborijn is er voor de burger, ook de kwetsbare burger. Laborijn is er niet om angst op te roepen en mensen de depressie in te jagen. Laborijn heeft niet in de gaten hoe de handelwijze van Laborijn mensen ontmoedigt en de put in drukt.

Het gaat hier om gemeenschapsgeld dat ten dienste van de burger moet worden aangewend.

Mist Laborijn alle ontwikkelingen?

Er is veel gaande in de bestuursrechtelijke wereld. Het lijkt of Laborijn al die ontwikkelingen mist:

- snelheid
- doelgericht
- klantvriendelijk en communicatie.
- geen verborgen agenda's
- samenhangende aanpak
- finale geschillenbehandeling.

Dit begint steeds pijnlijker te worden.

Wat te doen met vermoedens van fraude?

Kort na 2004 waren veel gemeenten onhandig in de fraudebestrijding en daardoor vaak lomp. Dat heeft zich in veel gemeenten uitgekristalliseerd en verbeterd. Gevolg is dat de gemeenten vaak dicht op de burger zitten. Dat is goed. Het controleren van de rechtmatigheid gebeurt actief. Maar het blijkt dat dit heel goed mogelijk is op een prettige manier die uitkeringstgerechtigden ook zelf begrijpen.

Die lijn is bij Laborijn niet ingezet. Dat is jammer.

conclusie

Met het voorgaande is geen totaaloordeel geven. Maar wel een oordeel over belangrijke (en heel zichtbare onderdelen binnen de organisatie).

Het lijkt er om dat de gemeenschappelijke regeling vooraf financieel aantrekkelijk wilde zijn voor de gemeenten die taken overdragen. Maar dat mag niet gebeuren door een afknijpbeleid. Als Laborijn een aanzuigende werking op nieuw aan te trekken gemeenten wil hebben moet dat ook op kwaliteit en dienstbaarheid gebeuren.